

Den Sociale Retshjælp

Nummer 1 - 2013
Eksternt nyhedsbrev

Skal alle kunne yde
gældsrådgivning?
.....

Den Sociale Retshjælp
til høring om retshjælp
.....

Retshjælp i fremtiden
Interview med Karina Lorentzen
.....

Vores holdning	3
Trinsystemer og etiske regler Tiltag, der sikrer ensartet rådgivning	4
Skal alle kunne yde gældsrådgivning? Ukvalificeret rådgivning har store konsekvenser	6
Retshjælp i fremtiden Et interview med formanden for Folketingets Retsudvalg, Karina Lorentzen	8
Den Sociale Retshjælp til høring om retshjælp Om Den Sociale Retshjælps deltagelse i høringen om retshjælp	10
Ny praksis hos SKAT kan få sociale konsekvenser Om ændringer i praksis omkring henstand af restskat	12
Jurastuderende i praktik - for at styrke retssikkerheden Om praktikmuligheder for jurastuderende	14
Nyt fra vores afdelinger Nyheder fra Den Sociale Retshjælps afdelinger	16
Den bedste rådgivning skabes gennem dialog Portræt af Stine Quorning, ny leder af kontoret i København	18
Lundtoftegade: Alle skal kunne komme herved Om Den Sociale Retshjælps opsøgende arbejde i Lundtoftegade	20
Når andre bliver vigtigere end dig selv Portræt af repræsentantskabsmedlem Christian Olesen	21
Stærkere netværk og bedre retshjælp Om samarbejdet mellem retshjælpsorganisationer	22

Hos Den Sociale Retshjælp tilbyder vi både juridisk rådgivning og gældsrådgivning. Dette gør vi, for at der kan gives helhedsorienteret rådgivning, hvor vi får udarbejdet helhedsorienterede løsningsforslag, der tager hånd om økonomiske såvel som juridiske problemstillinger. Vi oplever nemlig ofte, at gældsproblematikker står i vejen for løsningen af juridiske problemstillinger.

Derfor er det vigtigt for Den Sociale Retshjælp, at begge typer rådgivning foregår på en ensartet og kvalificeret måde. Dette gælder både for organisationen selv og for selve retshjælpssystemet, da det er af afgørende betydning for borgerne at modtage den mest kvalificerede rådgivning.

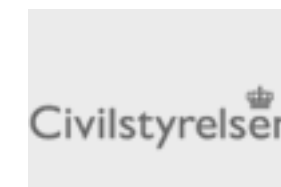
Vi har derfor indført en række innovative tiltag, der skal sikre, at vi som organisation kan give en kvalificeret og ensartet rådgivning uafhængigt af rådgiveren. Vi har et stort ansvar over for de borgere, vi hjælper, og for at kunne leve op til dette ansvar og til stadighed kunne sikre borgerne ensartet og kvalificeret rådgivning, efterhånden som organisationen vokser, har vi indført etiske regler, certificering og trinsystemer.

De etiske regler for juridisk rådgivning og gældsrådgivning er med til at sikre, at rådgivningen foregår på en etisk forsvarlig måde, mens vi via certificering af vores rådgivere sikrer den mest kvalificerede uddannelsesmæssige baggrund. Trinsystemet er ydermere en synliggørelse af, hvilken grad af rådgivning borgerne kan forvente at modtage, hvilket medvirker til at skabe gennemsigthed.

Gennemsigthed og herigennem tryghed er afgørende i vores rådgivning, og vi mener derfor, at der skal skabes mere gennemsigthed i retshjælpssystemet generelt samt omkring gældsrådgivning uden for finansielle virksomheder. Trygheden skabes igennem gennemsigthed omkring, hvilken rådgivning borgerne har mulighed for at modtage.

Den Sociale Retshjælp har selv gjort et stort stykke arbejde for at skabe tryghed for vores klienter, men der er behov for politiske tiltag for at skabe gennemsigthed og synlighed omkring retshjælpssystemet samt gældsrådgivning på landsplan. Dette er et vigtigt og afgørende skridt for at sikre borgernes retssikkerhed.

Tak til vores bidragsydere

Trinsystemer og etiske regler

Den Sociale Retshjælp har udviklet et nyt trinsystem for retshjælp og gældsrådgivning. Det skal sikre en ensartet kvalitetsrådgivning til alle borgere inden for nogle fastlagte etiske retningslinjer.

Erhvervs- og Vækstministeriet peger i "Rapport om mulighederne for at styrke uvildig rådgivning" på, at der er et hul i lovgivningen om økonomisk rådgivning uden for finansiell virksomhed. Ministeriet anbefaler derfor, "at der indføres en ny lov om generel finansiell rådgivning". Dette er især relevant i forhold til Den Sociale Retshjælps gældsrådgivningsarbejde, fordi en ny lovgivning vil påvirke dette.

Ensartet kvalitetsrådgivning

Den Sociale Retshjælp har valgt at gå forrest i kampen for at bruge de juridiske rådgivnings- og gældsrådgivningstrin samt de etiske regler for rådgivningsarbejdet. Tiltagene skal indføres for at sikre gennemsigtighed for borgerne samt ensartet og kvalificeret rådgivning. Rådgivningstrinene medfører, at borgerne ved, præcis hvilken juridisk rådgivning og/eller gældsrådgivning, de kan forvente at modtage. Kasper Toftegård, som er Gældsmanager ved DSR's Gældsrådgivning, udtaler, at en forventningsafstemning mellem rådgiveren og borgeren gør det lettere for både klienten og kreditorerne at gennemskue, hvad de kan forvente af Den Sociale Retshjælp. Han vurderer også, at de etiske regler gør borgerne mere bevidste om den fortrolighed, der er mellem rådgiver og borger.

Fælles forståelse

En del af baggrunden for at indføre de etiske regler er, at Den Sociale Retshjælp siden starten i 2007 er vokset eksplosivt og i dag har tilknyttet ca. 180 medarbejdere på vores kontorer i Aarhus og København. Derfor er det vigtigt, at alle medarbejdere har samme opfattelse af, hvordan der ydes gældsrådgivning og juridisk rådgivning. Samtidig er det vigtigt, at vores medarbejdere, de borgere vi hjælper, kreditorer mv. ved, hvilket værdigrundlag Den Sociale Retshjælp arbejder ud fra, samt at vi udfører vores rådgivning etisk forsvarligt.

Inspiration for andre

Vi håber, at trinsystemerne på sigt bliver et lovkrav, som alle retshjælpsorganisationer og gældsrådgivere skal praktisere i deres organisationer. Selv om rådgivningstrinene og de etiske regler er udviklet til intern brug, håber Sandy Madar, der er formand for Den Sociale Retshjælp, at andre organisationer, der yder juridisk rådgivning og gældsrådgivning, vil finde inspiration i dem. Den Sociale Retshjælp er også selv inspireret af andre i forbindelse med udviklingsarbejdet.

"Vi har prøvet at gardere os imod nogle af de faldgruber, der er i forbindelse med gældsrådgivning, ved at benytte os af vores netværk i udlandet, heriblandt Irland og Tyskland. Vi har lyttet til nogle af de problemer, de har haft i disse lande, og prøvet at sikre os mod dem," udtaler Sandy Madar. De problemstillinger, vi har identificeret, er blevet indarbejdet i vores rådgivningstrin og etiske regler.

Etiske regler

Hvad:

Den Sociale Retshjælp har udarbejdet et sæt etiske regler for juridisk rådgivning og gældsrådgivning med udgangspunkt i organisationens værdigrundlag. De etiske regler er blandt andet inspireret af de advokatetiske regler, som er skabt af Advokatrådet, og af statsbestemte regler for gældsrådgivning i Tyskland og Irland. Reglerne gælder for alle de af Den Sociale Retshjælps medarbejdere, som yder juridisk rådgivning og gældsrådgivning.

Formål:

At sikre ensartet og kvalificeret rådgivning

Certificering

Hvad:

En fastlæggelse af en fælles standard og påkrævet uddannelse for gældsrådgivning og juridisk rådgivning.

Formål:

At sikre, at borgerne modtager ensartet og kvalificeret gældsrådgivning og juridisk rådgivning, og at de personer, som ønsker at tilbyde rådgivning og sagsbehandling, ansøges til at tage en kvalificeret uddannelse eller erhverve sig et certifikat. Desuden at styrke borgernes mulighed for at få en helhedsorienteret rådgivning om finansielle forhold uden for den traditionelle finansielle sektor.

Trinsystemer

Hvad:

Rådgivningstrin, der synliggør, hvilken rådgivning klienten kan forvente. Inspireret af *Bekendtgørelse om tilskud til retshjælpskontorer og advokatvagter* (BEK nr. 100 af 30/01/12), dog med afvigelser.

De tre juridiske rådgivningstrin:

Trin 1: Der foretages en overordnet afklaring af klientens juridiske retsstilling, hvor klienten rådgives om, hvordan denne selv bør handle. Foregår oftest ved telefonisk eller skriftlig kommunikation.
Trin 2: Der foretages en lettere rådgivning og sagsbehandling af klientens (ene) konkrete juridiske forhold.
Trin 3: Der foretages en udvidet og helhedsorienteret rådgivning og sagsbehandling af klientens (flere) juridiske problemstillinger.

De tre gældsrådgivningstrin:

Trin 1: Der foretages en overordnet afklaring af klientens økonomiske forhold, hvor der gives hjælp til selvhjælp. Foregår oftest ved telefonisk eller skriftlig kommunikation.
Trin 2: Der foretages en lettere rådgivning og sagsbehandling af klientens økonomi, hvis klienten har under fem kreditorer
Trin 3: Har klienten mere end fem kreditorer, foretages der en udvidet og helhedsorienteret rådgivning og sagsbehandling.

Formål:

Trinsystemerne fungerer som en vejledning til Managerne i Den Sociale Retshjælp, så der gives et overblik over, hvad der forventes på de forskellige trin. Trinsystemerne skal således optimere den rådgivning, der ydes til den enkelte klient.

Skal alle kunne yde gældsrådgivning?

Der er ingen bestemmelser for, hvem der må udføre gældsrådgivning, eller hvad man som borger kan forvente af sin gældsrådgiver

I Danmark findes der hverken en uddannelse for gældsrådgivere eller lovgivning på området. Dette betyder, at alle kan kalde sig "gældsrådgiver" og tage betaling for at yde gældsrådgivning. Fra politisk side er der sat fokus på denne problematik, bl.a. i Erhvervs- og Vækstministeriets "Rapport om mulighederne for at styrke uvildig rådgivning".

Manglende regulering inden for gældsrådgivning er i høj grad problematisk for gældsramte borgere. Forfejlet gældsrådgivning kan koste borgeren flere penge samt fastholde vedkommende i en u hensigtsmæssig gældssituation. Gældssætning kan desuden påvirke borgerens helbred, bl.a. ved at øge stress og medføre stressrelaterede sygdomme.

Derudover oplever Den Sociale Retshjælp en række psykiske konsekvenser for overgældsatte borgere. Det drejer sig om utryghed og frygt for fremtiden i forbindelse med at miste hus og forsørgerevne, anspændthed i familien, skilsmisser samt følelsen af skam og ydmygelse. Alt dette påvirker ikke blot den enkelte borger, men også vedkommendes familie og omgangskreds. Det er ikke kun uhensigtsmæssigt for borgeren, men også for samfundet, da personlige konsekvenser ved gæld mindsker borgerens mulighed for at bidrage til samfundet. Gældssatte borgere er en stor udgift for det offentlige, da de ofte skal have hjælp i form af kontante og sociale ydelser.

Alle, der udbyder gældsrådgivning, påtager sig derfor et stort ansvar over for de borgere, de rådgiver, og det er i samfundets interesse, at der sikres kvalificeret rådgivning. Regler for gældsrådgivning er afgørende, både for at borgeren sikres en kvalificeret rådgivning, og for at rådgiveren føler sig i stand til at løfte det tunge ansvar.

Mille fik uigennemsigtig rådgivning

Vi har talt med Mille, en tidligere klient hos Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning, som gennem et tidligere gældsrådgivningsforløb oplevede betydningen af ukvalificeret gældsrådgivning. Dette var netop årsagen til, at Mille henvendte sig til Den Sociale Retshjælp. Gennem Milles oplevelser vil det blive illustreret, hvilke problemer der kan opstå omkring gældsrådgivning, hvor borgeren kan opleve rådgivningen som uigennemsigtig og ikke målrettet borgerens forventninger. Rådgivningsfirmaet er blevet anonymiseret.

"Der var ikke flere penge at leve for, og det tyngede mig"

Milles har som udgangspunkt altid betalt sine regninger til tiden. Hun har aldrig set sig selv som en person, der ikke kan finde ud af at styre sin egen økonomi, heller ikke da hun kom på dagpenge.

Men når regningerne var betalt, var der pludselig ikke så mange penge tilbage at leve for. Hun optog derfor et forbrugslån hos sin bank. Lånet blev optaget til en u hensigtsmæssig høj rente i forhold til, at Mille havde sikkerhed for næsten hele lånet i form af en båndlagt arv.

Mille indså, at hendes økonomiske situation ikke var holdbar, men på grund af sin begrænsede viden om økonomiske forhold kunne hun ikke se, hvordan hun selv skulle få løst situationen.

"Jeg havde en naiv forestilling om, at de ville kunne løse problemet for mig"

Alt dette fik Mille til at opsøge en privat virksomhed, der hjælper gældsramte mennesker. Milles forventning til rådgivningen var, at den kunne hjælpe hende til at kunne gennemskue sin egen økonomi og selv blive i stand til at styre den. Hun betalte et større beløb, men havde en forventning om, at pengene var godt givet ud, da hun forventede at slippe af med sin gæld.

Sådan gik det imidlertid ikke, selvom Mille var klient i et par år. Mille fik et mindre beløb stillet til rådighed hver måned, et beløb, som var mindre end det ved lov fastsatte rådighedsbeløb. Alle andre aspekter af Milles økonomi tog rådgiveren sig af, og Mille oplevede, at hun mistede kontrollen, da hun ikke blev inddraget i beslutninger vedrørende sin økonomiske situation og ikke blev orienteret om, hvad der blev gjort for hende.

"Når jeg kontaktede rådgiveren, fik jeg at vide, at jeg ikke skulle tage sorgen på forskud, men bare gøre, som hun havde sagt, og have tiltro til, at hun vidste, hvad hun gjorde"

Mille blev i første omgang lettet over, at hun ikke længere behøvede at forholde sig til sin økonomi. De to første rådgivere var ganske søde, men den tredje rådgiver, Mille fik, oplevede hun utrolig dårlig kommunikation med.

Mille begyndte på dette tidspunkt at stille spørgsmål om, hvad der foregik med hendes økonomi, da rådgiveren ikke havde lavet en aftale om Milles forbrugslån. Mille følte, at hun tit blev irrettesat, og at rådgiveren hellere ville være hendes spørgsmål foruden. Samtidig frygtede Mille, at hun aldrig ville blive gældsfri, men altid ville skulle leve sit liv begrænset af det lave rådighedsbeløb.

Derfor stoppede Mille samarbejdet med rådgivningsvirksomheden og blev i stedet klient hos Den Sociale Retshjælp, som hjalp hende til en aftale med kreditoren.

Ingen gennemsigthed og dårlig rådgivningsskik

Milles forløb illustrerer nogle af de problematikker, som Den Sociale Retshjælp oplever er forbundet med den generelle gældsrådgivning, som udbydes i dag; heriblandt vanskeligheder med gennemsigthed og forventningsafstemning samt mangel på god rådgivningsskik. Disse problematikker er en konsekvens af, at der ikke findes klare og ensartede regler på området.

For at imødekomme ovenstående problemstillinger og dermed sikre ensartet og kvalificeret rådgivning hos Den Sociale Retshjælp har vi indført et trinsystem inspireret af det, man kender fra Advokatsamfundet. Ligeledes har vi indført etiske regler for gældsrådgivning samt et uddannelsesforløb, som certificerer gældsrådgivere. Gennem trinsystemet giver vi vores klienter indsigt i, hvilken grad af rådgivning de kan forvente. På denne måde forsøger vi at øge gennemsigtheden for vores klienter.

De etiske regler er indført for, at alle Den Sociale Retshjælps rådgivere ved, hvordan man udøver god rådgivningsskik, og hvordan man skal opføre sig over for klienterne. På denne måde sikres det, at alle klienter modtager en ensartet rådgivning. Derudover har vi indført et uddannelsesforløb, så vi sikrer, at vores gældsrådgivere er certificerede til at give kvalificeret rådgivning.

Borgere har ret til den samme rådgivning, ligegyldigt hvor i landet de befinder sig, og ligegyldigt om de henvender sig til en betalingsopkrævende virksomhed eller en frivillig organisation.

For at sikre dette kræves der ensartede regler og krav fra politisk side. Dette konstaterer Erhvervs- og Vækstministeriet også i "Rapport om mulighederne for at styrke uvildig rådgivning", hvor de skriver, at det er uhensigtsmæssigt, at der ikke findes regler for generel økonomisk rådgivning, og anbefaler, at der indføres en ny lov om generel økonomisk rådgivning.

Mille er et opdigtet navn. Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.

Karina Lorentzen

Retshjælp i fremtiden

Karina Lorentzen mener, at det er foruroligende, at forbruget på offentlig retshjælp er blevet reduceret de seneste år, og hun ønsker, at der skabes mere opmærksomhed om retshjælpens nuværende udformning og udfordringer.

Folketingets Retsudvalg afholdt d. 2. april en offentlig høring om retshjælpen. Ønsket om en høring skyldtes et manglende overblik over retshjælpens nuværende form, og hvilke udfordringer retshjælpsorganisationer står over for. Høringen var samtidig en mulighed for at samle forskellige parter engageret i retshjælp og skabe debat omkring retshjælpens mulige fremtid.

Karina Lorentzen er formand for Retsudvalget og initiativtager til høringen om retshjælp. Hun mener, at der er et behov for en høring, da retshjælpen i dag er *"besværlig at bruge og de få forundt"*. Karina Lorentzen udtaler til Den Sociale Retshjælp, at *"det er heldigvis de få forundt at være part i en retssag, og langt de fleste har en retshjælpsforsikring, som de kan bruge. Dem, der kommer i klemme, er de sidste 10 %, som ikke har en retshjælpsforsikring og meget dårligt kender deres rettigheder og muligheder. Det er de få udsatte, der oplever problemerne."*

Interview med Karina Lorentzen

Den Sociale Retshjælp har i anledningen af høringen om offentlig retshjælp bedt om et interview med Socialistisk Folkepartis retsordfører Karina Lorentzen for at høre nærmere om hendes tanker vedrørende høringen og hendes visioner for fremtidens retshjælp.

Karina Lorentzen fortæller, at hun mener, at der skal skabes opmærksomhed omkring retshjælp, og at hendes håb for fremtidens retshjælp er, at den vil *"leve op til intentionen om, at der er hjælp til alle, uanset social status og pengepung"*.

Karina Lorentzen har tidligere til andre medier udtalt, at hun oplever en bekymrende tendens i tilgængeligheden af retshjælp. Siden 2007 er udgifterne til den offentlige retshjælp faldet med mere end 40 %.

Dette fald er sket efter indførelsen af en række ændringer i retsplejeloven vedrørende offentlig retshjælp ved advokat. Det drastiske fald kan ved første øjekast ses som et godt tegn. Et fald i retshjælp kan betyde, at færre borgere har behov for støtten. Karina Lorentzen udtaler dog til Horsens Folkeblad, at faldet også kan dække over en mere bekymrende tendens, hvor færre borgere med begrænsede midler modtager retshjælp fra det offentlige.

Til Den Sociale Retshjælp tilføjer hun, at det, *"at forbruget på offentlig retshjælp er kraftigt reduceret de senere år, viser, at der er alvorlige problemer på området"*. Hun oplever endvidere, at der ikke er en generel bevidsthed om mulighederne for at modtage retshjælp. Det er ifølge hende nærmest kun få forskellige NGO'er og organisationer, som kender til mulighederne.

Da den store reduktion af forbruget på retshjælp kan dække over vidt forskellige scenarier, er det ifølge Karina Lorentzen vigtigt at grave dybere i problematikken omkring retshjælp og undersøge, hvad det drastiske fald dækker over.

Karina udtaler, at hun længe har været interesseret i problematikken omkring retshjælp: *"Siden jeg kom i Folketinget i 2007, har jeg været optaget af denne problemstilling. Jeg pressede på for, at vi fik nedsat et udvalg, som skulle se på problemerne. Det resulterede i en rapport, som 'frikendte' den nuværende hjælp. Noget jeg har svært ved at forstå, når jeg forholder mig til kritikken fra fagfolkene."*

Karina Lorentzen er generelt meget interesseret i at se nye ideer, som kan forbedre retshjælpen. En sådan idé kan være den oversigt over retshjælpsorganisationer, som findes på dinretshjaelp.dk, som hun kalder *"et supergodt tiltag, som kan vejlede de borgere, der er usikre. Samtidigt kunne man sagtens forestille sig et bedre samarbejde retshjælpene imellem, således at man fx sikrer en specialisering."*

Ved et spørgsmål om autorisation af juridiske rådgivere udtaler Karina Lorentzen, at det er *"klart, at det er mest tillidskabende og betryggende for forbrugeren, hvis der er tale om en kvalificeret og autoriseret person. Det er i hvert fald fatalt for den enkelte at få mangelfuld rådgivning."*

Hverdagens udfordringer i Den Sociale Retshjælp

I Den Sociale Retshjælp er vi i høj grad enige i de problemstillinger, som Karina Lorentzen fremhæver. Vi kan ikke genkende, at behovet for retshjælp skulle være faldet med 40 %. Hos os oplever vi tværtimod et stigende behov for retshjælp. Vi mener, at retshjælpen kunne hjælpe mange flere, men at der er ikke tilgængelige ressourcer til dette.

Vi oplever dog samtidig, at der er en manglende synlighed og gennemsigtighed omkring retshjælp. Mange af de borgere, som vi hjælper, beskriver, at de på tilfældig vis fandt frem til retshjælpen, og at de ikke kendte til deres ret til at modtage retshjælp.

Karina Lorentzen Dehnhardt

Født 26. oktober 1973 i Kolding.

Uddannelse

1995-97: Akademiøkonom fra Esbjerg Business College
1998-02: Folkeskolelærer fra Haderslev Statsseminarium

Nuværende poster i Folketinget

Folketingsmedlem for Socialistisk Folkeparti siden 2007
- Retsordfører
- Formand for Retsudvalget siden 2011
- Integrationsordfører
- Erhvervs- og forbrugerordfører

Den Sociale Retshjælp er selv opmærksom på denne problemstilling, og vi gør meget for at skabe mere synlighed omkring os selv og om retten til retshjælp. Dette gør vi gennem oplysende materiale og opsøgende projekter. Dette arbejde kan dog ikke gøre alle opmærksomme på retshjælpsmulighederne, og hvis politikerne virkelig ønsker at sikre borgernes retssikkerhed gennem retshjælp, skal der bruges ressourcer på oplysningskampagner.

Vi støtter op om Karina Lorentzens udsagn om, at det er mest tillidskabende for forbrugeren at modtage kvalificeret rådgivning. Det er vores erfaring, at borgerne har behov for tillid til deres juridiske rådgivere, og at denne tillid er med til at sikre den optimale hjælp til borgeren.

Der er samtidig behov for tillid til retshjælpsorganisationerne, før borgerne henvender sig til en retshjælp. Hvis denne tillid skal skabes, er der behov for, at retshjælpsorganisationerne sidestilles med advokaterne. Dette kan fx ske gennem indførelsen af etiske regler og sikring af tavshedspligten, så det, retshjælpens klienter fortæller deres juridiske rådgivere, ikke kan bruges i en retssag.

Den Sociale Retshjælp henvender sig i høj grad til socialt udsatte, og vi oplever, at de ikke har ressourcerne til selv at sikre deres rettigheder. Vi mener, at i Danmark er loven lige for alle, og at borgere med få ressourcer til at indgå i retssystemet på egen vis skal have hjælp.

Vi er glade for, at formanden for Retsudvalget støtter vores arbejde med dinretshjaelp.dk og generelt støtter vores forsøg på at skabe en samlet oversigt over retshjælpsorganisationerne, hvilket vil skabe mere synlighed om mulighederne for retshjælp.

Faktaboks

Den Sociale Retshjælp til høring om retshjælp

Den Sociale Retshjælp til "Høring om retshjælp" på Christiansborg

Den Sociale Retshjælp deltog d. 2. april i "Høring om retshjælp", der blev afholdt af Folketingets Retsudvalg. Høringen bød på spændende indslag, hvor flere af indslagene pegede på en retshjælp i nød. Den Sociale Retshjælp afgav i denne forbindelse også et indlæg, der synliggjorde de udfordringer, vi oplever i organisationen, og hvilke tiltag der kan tages for at forbedre retshjælpen, såsom etiske regler, gennemsigtighed og bedre praktikmuligheder for jurastuderende, samt kom med forslag til teknologiske løsninger, der kunne gøre retshjælpsorganisationer beliggende i byer relevante for borgere i udkantsområder.

Da vi blev inviteret til høringen d. 2. april, var vi meget begejstrede og stolte over at have fået invitationen. Vi var samtidig lidt skræmte over det store ansvar, der fulgte med, idet det jo ikke kun var på vegne af vores egen retshjælp, vi skulle stå der. Som den eneste retshjælp repræsenteret, følte vi også et stort ansvar for at synliggøre de udfordringer, der gør sig gældende for retshjælpsorganisationer generelt. Hvad endnu vigtigere er, stod vi der på vegne af alle de borgere, som retshjælpsorganisationerne hjælper hver eneste dag.

Selve høringen bød på nogle spændende indlæg, hvoraf de fleste, ligesom Den Sociale Retshjælps, udtrykte store udfordringer for retshjælpen i dag. Samtlige paneldeltager var bekymrede over det drastiske fald i udgifterne til retshjælp ved advokat, efter indførelsen af småsagsprocessen i 2008.

Paneldeltagerne oplever, at behovet for retshjælp ikke er faldende, snarere tværtimod, og at der derfor er behov for en reformering af udformningen af retshjælp. Flere paneldeltagere tog udgangspunkt i en rapport fra Copenhagen Economics, som viser, at intet tyder på et mindsket behov for retshjælp.

Indspark til debatten

Bettina Lemann, professor i jura ved Aarhus Universitet, præsenterede en empirisk undersøgelse af retshjælp og advokatvagter, som viste, at borgerne er begyndt at benytte retshjælp i et større omfang, efter at tallet af advokatvagter er formindsket.

Bjarne Christiansen fra Retsplejerådet fremlagde rådets konklusioner om retshjælp ved advokat. Rådet, som hører under Justitsministeriet, var blevet bedt om at undersøge, om intentionerne i den ændrede lovgivning omkring småsagsprocessen stadig blev opfyldt på trods af det store fald i udgifterne til retshjælp ved advokat. Retsplejerådet konkluderede, at intentionerne blev opfyldt, men et mindretal i rådet ønskede en mere grundlæggende undersøgelse af retshjælp, som ikke kun omhandlede intentionerne med lovgivningen.

Sandy Madar fra Den Sociale Retshjælp redegjorde for de udfordringer, vi oplever, blandt andet at borgerne ikke kender til deres muligheder for retshjælp og fri proces. Vi mener, at retshjælpsbegrebet er forældet, da det ikke tager hensyn til, at borgernes problemstillinger bliver mere og mere komplekse, hvilket kræver specialisering hos retshjælpsorganisationerne.

Sandy Madar præsenterede Den Sociale Retshjælps egne etiske regler, trinsystem og certificeringssystem, som er med til at skabe ensartet og kvalificeret rådgivning samt skabe synlighed om borgerens muligheder for rådgivning. Set i lyset af, at det kan være vanskeligt at tilbyde tilstrækkelig rådgivning i mindre byer, foreslog Sandy Madar en udvidelse af mulighederne for telefonisk, skriftlig og/eller webcambaseret rådgivning. Dette kunne benytte kapaciteten i retshjælpsorganisationerne i byerne til at øge mulighederne for rådgivning i de mindre byer og derved skabe lige muligheder for alle borgere. Den Sociale Retshjælp ønskede også en udvidelse af mulighederne for praktik på jurastudiet og muligheden for at ansætte socialrådgivere eller socialrådgiverstuderende.

Pernille Backhausen fra Advokatsamfundet var enig i, at behovet for retshjælp var stigende, og at borgerne henvendte sig med mere komplekse problemer end tidligere. Faldet i udgifterne kunne, ifølge hende, kun skyldes to mulige forklaringer – enten var retshjælpen blevet stærkt forbedret, eller også havde borgerne fået en reduceret adgang til retshjælp og fik derved ikke dækket deres behov. Pernille Backhausen mente, at det var mest sandsynligt og desuden empirisk bevist, at faldet skyldtes manglende adgang.

Allan Ohms fra Danske Advokater påpegede ligeledes, at der var store udfordringer for retshjælpen, og understregede, at borgerne ikke ved, hvad retssikkerhed er, før de får brug for den.

Derudover mente han, at de borgere, som bliver ramt af begrænsningerne i offentlig retshjælp, ikke havde et talerør.

Torben Garne fra brancheorganisationen Forsikring og Pension præsenterede retshjælpsforsikring, som 90 % af danskerne er dækket af, da det skal indgå i samtlige former for forsikring. Retshjælpsforsikring er et ensartet produkt, hvilket vil sige, at der er ens regler uanset forsikringselskab.

Retshjælp efter høringen

Høringen viste klart, at der er store problemer med retshjælps nuværende udformning, og at disse udfordringer skaber en ulighed i borgernes retssikkerhed. Det er derfor klart, at der skal gøres noget for at undgå skævheder i adgangen til retshjælp. Den Sociale Retshjælp kæmper sammen med andre ildsjæle denne kamp til daglig, men hvis ikke ildsjælene skal brænde ud, må og skal der skabes en reformering af retshjælpen.

Vi mener, at de problemstillinger, der blev fremhævet ved høringen, er af afgørende betydning for borgerne. Det er nødvendigt at skabe mere overblik over mulighederne for retshjælp og sikre en udvidelse af mulighederne for at modtage retshjælp uden for de store byer. Det er tydeligt, at der er et behov for retshjælp, og dette behov skal dækkes, hvis vi skal sikre, at alle er lige for loven. Vi er glade for, at der er taget hul på debatten, og vi ser frem til at arbejde videre med de nævnte problemstillinger.

Ny praksis hos SKAT kan få sociale konsekvenser

SKAT er ikke længere i stand til at give henstand af restskat og bliver derfor nødt til at fratrække det skyldige beløb fra borgerens fradrag. Dette kan give store udfordringer for borgere med en lav indkomst, som kan få svært ved at betale for nødvendige ting såsom mad og tøj. Den Sociale Retshjælp foreslår derfor, at der foretages en individuel vurdering, inden fradraget tilbageholdes.

SKAT har ændret praksis, da de har opdaget, at de ikke har hjemmel til at give henstand af restskat for skyldige beløb under 18.300 kr. og derfor bliver nødt til at fratrække det skyldige beløb fra fradraget i det efterfølgende skatteår. Dette betyder, at borgere bliver fratrasket op til 1500 kr. hver måned.

Har man i stedet gæld til det offentlige, som vedrører alt andet end restskat, er det stadig muligt at få henstand, også for restancer mindre end 18.300 kr.

Derudover skal det, ved afbetaling af alt andet gæld end restskat, vurderes, om borgerens økonomiske forhold muliggør tilbagebetaling af gæld. Det offentlige mulighed for at foretage lønindeholdelse for borgere, som skylder det offentlige penge, er nemlig betinget af, om borgerens betalingsevneberegning tillader det. Hvorvidt man skal afdrage, og i så fald hvor meget man skal afbetale med, beregnes altså med udgangspunkt i en individuel vurdering af borgerens økonomiske forhold.

Tilbagebetaling af restskat sker, efter den nye praksis, uden hensyn til den enkeltes økonomiske forhold og uden en betalingsevneberegning, hvis det skyldige beløb er mindre end 18.300 kr.

Minimumsrådighedsbeløb

Ved en vurdering af borgerens økonomiske forhold afsættes et rimeligt beløb til faste udgifter, såsom udgifter til bolig og el, vand og varme, udgifter til hjemmeboende børn og særlige behov.

Herudover overlades borgeren et rådighedsbeløb, som for en gennemsnitlig enlig uden børn i 2013 beløber sig til 5740 kr. om måneden, mens rådighedsbeløbet for par uden børn er fastsat til 9740 kr. om måneden. Rådighedsbeløbet skal bruges til at dække udgifter til bl.a. mad, forsikringer, tøj, toiletartikler, faste fritidsaktiviteter og transport. Rådighedsbeløbet er fastsat ved lov, hvilket betyder, at en borger, som har et lavere rådighedsbeløb, ikke kan forventes at afbetale på gæld, og borgeren kan derfor ikke få foretaget lønindeholdelse. Dette minimumsrådighedsbeløb har ingen betydning for tilbagebetaling af restskat.

Udhuling af rådighedsbeløbet

Bestemmelsen om, at borgeren skal overlades det nødvendige rådighedsbeløb, udhules, når restskat fratrækkes uden en konkret og individuel vurdering af betalingsevneberegningen. Borgeren overlades altså ikke det nødvendige til eget og familiens underhold.

Bekendtgørelse om inddrivelse af gæld til det offentlige vurderer, at nogle A-indkomster er så lave, at det ikke er muligt at foretage lønindeholdelse, fordi borgeren som oftest allerede har en negativ betalingsevne og ved lønindeholdelse får et rådighedsbeløb, som er langt under minimum. Sådanne A-indkomster er bl.a. kontanthjælp, ydelser til uddannelsesstøtte og forskellige pensioner. Det offentlige har i stedet vedtaget muligheden for at lave særskilt lønindehol-

delse, dog maksimalt 400 kr. om måneden. Når den særskilte lønindeholdelse sammenholdes med tilbagebetaling af restskat, udhules bestemmelsen yderligere.

Den særskilte lønindeholdelse på 400 kr. kan opleves som et stort problem for mange personer med en begrænset indkomst, da det reelt set betyder et fald i rådighedsbeløbet på 400 kr. Da SKAT nu kan trække op til 1500 kr. om måneden til tilbagebetaling af restskat, betyder det, at op til 1900 kr. fratrækkes personer, der har så lav en indkomst, at de i forvejen ikke har det minimale rådighedsbeløb. Personer med et lille økonomisk råderum vil i langt de fleste tilfælde have en negativ betalingsevneberegning, allerede inden de fratrækkes 1500 kr. i restskat og 400 kr. i særskilt lønindeholdelse. For disse personer bliver det altså rigtig svært at dække udgifterne til bolig og mad.

Ændret forskudsopgørelse og begrænsede midler

Grundet den nye praksis kan det være fordelagtigt for borgere, som har et restancebeløb lavere end, men tæt på, 18.300 kr., at ændre i forskudsopgørelsen på en måde, så der opnås et højere restancebeløb og derved mulighed for at få henstand af restskat. Borgeren har altså et incitament til at højne sit skyldige beløb, hvilket ikke er i nogens interesse.

Det er forventeligt, at personer, som har restskat på mere end 18.300 kr., også har en kompleks økonomi med høj indkomst og flere aktiver. I tråd med dette vil personer med et skyldigt beløb mindre end 18.300 kr. forventes at have en simpel økonomi med lav indkomst og få aktiver. Denne type økonomi giver få fradrag, og det er derfor sværere at opnå så højt et restancebeløb. Personer med et restancebeløb mindre end 18.300 kr. vil altså typisk have relativt mindre økonomisk råderum og derfor have sværere ved at afdrage på gælden. Personer med denne type økonomi vil derfor have et større behov for henstand end personer med et højere restancebeløb, som har større råderum til at afbetale.

Sociale konsekvenser

En begrænset økonomi og den formindskede mulighed for at afbetale på gæld har meget store konsekvenser for det enkelte menneske og dets familie. Den manglende mulighed for henstand af restskat kan betyde tab af hus og virksomhed, ikke blot for borgeren, men også for dennes familie eller andre, som kan have kautioneret. Dette kan medføre sociale konsekvenser, da økonomiske problemer påvirker stabiliteten i familien. De økonomiske problemer kan også påvirke familiens børn, da de i høj grad kan føle sig ydmyget, fordi de måske ikke kan deltage i aktiviteter på lige fod med andre børn, eller blot på grund af den økonomiske usikkerheds tilstedeværelse.

Forældrene kan opleve en forandring af social status med tilhørende følelse af ydmygelse og skam. Grundet den økonomiske stress, såsom bekymringer om regninger, frygt for kreditorer og ansvarsfølelse over for familien, påvirkes også både det psykiske og fysiske helbred.

Desuden kan både samfundet og det private tabe penge som følge af den nye praksis, da andre kreditorer ikke betales, fordi staten inddrager det, den har til gode, først. Der sker derfor heller ikke en afvejning af, hvilke kreditorer der skal betales. Kreditorer, fx banker, vil opleve aldrig at få tilbagebetaling og taber derved penge, samtidig med at de bruger uforholdsvismæssigt mange ressourcer på at inddrive en gæld, som det ikke er muligt at få indbetalt. Derudover vil de fysiske og psykiske konsekvenser resultere i tab på arbejdsmarkedet på grund af bl.a. flere sygedage. For nogle vil økonomiske problemer også føre til tab af job, og samfundet får i stedet for en indtægt i form af skatter en udgift i form af overførselsindkomster. Det undrer derfor ikke, at SKAT fra 2007 til december 2012 har givet henstand af restskat uden hjemmel i lov – det er snarere bemærkelsesværdigt, at der ikke er hjemmel i lov til at give henstand.

En løsning på dette problem kan være, at SKAT vurderer den enkeltes betalingsevneberegning. Har borgeren en rimelig betalingsevne, hvorfor det er muligt at afbetale på gælden, skal denne afbetale med det beløb, som betalingssevneberegningen tillader. Har borgeren derimod en negativ betalingsevne, skal det være muligt at få henstand af restskat på baggrund af dette og dermed vente med at afbetale på gælden, selvom gælden er mindre end 18.300 kr. Det er rimeligt at vise særlige hensyn til de A-indkomster, som *Bekendtgørelse om inddrivelse af gæld til det offentlige* undtager for lønindeholdelse, også i forbindelse med henstand af restskat, da disse indkomster i forvejen er så lave, at personen ofte allerede vil have en negativ betalingsevne.

Bekendtgørelse om inddrivelse af gæld til det offentlige:
§ 8: Skyldneren skal overlades det nødvendige til eget og familiens underhold.

§ 5: Bestemmer afdragsprocenten af den årlige bruttoindkomst ift. at afbetale på gæld til det offentlige.
§ 12: Bestemmer, hvilke A-indkomster der er undtaget for lønindeholdelse (bl.a. kontanthjælp, ydelser til uddannelsesstøtte og forskellige pensioner).

Betalingsevneberegning:
En beregning af en skyldners betalingsevne på baggrund af rimelige udgifter til bolig, børn og særlige behov samt det lovfastede rådighedsbeløb. Det beløb, der herefter er tilbage, er personens betalingsevne.

Jurastuderende i praktik - for at styrke retssikkerheden

Juridiske praktikanter er en nødvendighed, hvis en retshjælp skal sikre, at dens klienter modtager kvalificeret rådgivning. Det kan dog være svært at tiltrække jurastuderende til et fuldtidspraktikophold, da jurastudiet på Københavns Universitet ikke giver mulighed for pointgivende praktikophold, og de studerende modtager derfor ikke modtager SU undervejs.

Den Sociale Retshjælp er afhængig af frivillige kræfter, der påtager sig rollen som juridiske rådgiver, hvilket er gældende for de fleste retshjælpsorganisationer. Den Sociale Retshjælp tilbyder derfor også praktikstillinger på 3-5 måneder for på den måde at sikre kvalificerede rådgivere til at løfte den store samfundsopgave, det er at yde gratis juridisk rådgivning og gældsrådgivning til socialt udsatte borgere samt borgere under indtægtsgrænsen for fri proces.

Dette er en stor succes for både Den Sociale Retshjælp, borgerne, vi hjælper, og for de mange praktikanter med forskellige uddannelsesbaggrunde såsom finansbachelorer, socialrådgivere, mediegrafikere, statskundskabsstuderende, antropologer og HR- og kommunikationsstuderende, der ud over selv at få praktisk erfaring også gavner samfundet som helhed.

Det er dog en stor udfordring for organisationen at tiltrække juridiske praktikanter, da jurastuderende fra Københavns Universitet ikke kan tage et praktikophold som et led i deres studium. Juridiske praktikanter er af stor værdi for organisationen, men en praktikstilling i en retshjælp er samtidig af stor værdi for de studerende, og deres erfaringer er attraktive for fremtidige arbejdsgivere, da jurastuderende sjældent får fx erfaring med klientkontakt igennem studiet.

Samtidigt giver praktikstillingen rig mulighed for at lære om flere forskellige dele af lovgivningen, lige fra socialret og lejeret til strafferet, og praktikanterne får derfor lejlighed til at afprøve, hvilke sider af juraen de har størst interesse for i forhold til den videre specialisering på studiet.

Hvis retshjælpsorganisationer skal kunne varetage opgaven med at sikre ressourcessvage borgere gratis juridisk rådgivning på trin 1-3 og dermed varetage deres retssikkerhed, er det nødvendigt med fuldtidsansatte, kvalificerede rådgivere. En optimal og udbytterig måde at løfte denne væsentlige samfundsopgave på er ved at skabe muligheden for praktikplads til jurastuderende.

Stor konkurrence på arbejdsmarkedet

Ida Skov er juridisk praktikant hos Den Sociale Retshjælp i København, og hun mener, at praktikpladsen har rigtig meget at byde på. Praktikstillingen har udvidet hendes evner til at benytte lovgivningen på en praktisk måde og styrket hendes evner i forhold til kommunikation med forskellige parter, såsom socialt udsatte personer og myndigheder.

Ida Skov var fast besluttet på at tage et praktikophold under sit studium, da der er stærk konkurrence på arbejdsmarkedet, og relevant arbejds erfaring derfor er en nødvendighed. Hun havde i forvejen truffet beslutningen om at tage et halvt års praktik, selv hvis det skulle gøres uden indtægt. Den Sociale Retshjælp forsøger at gøre praktikpladserne mere tiltrækkende ved at tilbyde stor fleksibilitet i forhold til studierne, hvilket har muliggjort, at Ida kan studere om aftenen under sit praktikophold. Med denne fleksibilitet kan Ida fortsat modtage SU, men de færreste studerende er bevidste om denne mulighed.

Fleksibilitet er ikke hele løsningen

Fleksibilitet kan dog ikke bære ansvaret alene. Den Sociale Retshjælp mener, at alle jurastuderende burde have mulighed for at tage et pointgivende praktikophold. Et praktikophold er med til at styrke deres færdigheder og giver dem erfaring med at bruge juraen i praksis.

For jurastuderendes vedkommende er størstedelen af deres viden fra studiet forældet, når de bliver færdiguddannede, og viden om den praktiske brug af juraen er derfor afgørende for deres videre karriere. Samtidig kan det være med til at sikre kvalitetsrådgivning i retshjælpsorganisationer.

Ida Skov siger, at når studerende læser, at et praktikophold er frivilligt og ulønnet, skal de lige finde ud af, hvordan de skal få deres økonomi til at løbe rundt. Ifølge hende er praktikstillingen et fuldtidsjob uden løn, hvilket skaber en svær økonomisk situation, da de fleste har husleje og lignende, som de skal betale. Hun siger, at den manglende SU eller løn afholder mange fra at søge praktikstillingen. Hun kan samtidigt ikke forstå, hvorfor praktikstillingen ikke er pointgivende på Københavns Universitet, da praktikophold i udlandet er pointgivende.

Ida mener, at et praktikophold i Danmark også burde give ECTS-point, da det netop er dansk lovgivning, jurastuderende skal bruge i deres videre karriere. Samtidigt mener hun, at et praktikophold hos Den Sociale Retshjælp giver så mange praktiske erfaringer, at det supplerer studiet perfekt.

For at kunne hjælpe retshjælpsorganisationernes klienter bedst muligt er det også, ifølge Ida Skov, nødvendigt, at der er juridiske praktikanter ansat på fuld tid, da langt de fleste af klienternes sager er meget tidskrævende. For Ida Skov er det samtidigt også fuldtidsansættelsen, der er interessant, da en fuldtidsstilling giver meget erfaring.

Et pointgivende praktikophold ville være til gavn for både den offentlige retshjælp og for de jurastuderende selv. Pointgivende praktikophold vil kunne sikre, at retshjælpsorganisationernes klienter modtager kvalificeret og kompetent rådgivning, samtidigt med at praktikopholdet giver de jurastuderende værdifulde erfaringer, som styrker deres fremtidige karrierer.

Muligheden for at integrere et pointgivende fuldtidspraktikophold i jurastudiet på Københavns Universitet ville altså løfte mulighederne for retshjælp, og hvis retshjælpen skal være med til at sikre retssikkerheden i Danmark, er det afgørende, at der er mulighed for at ansætte juridiske rådgivere på fuld tid. Det kunne samtidig tænkes, at fuldtidspraktikophold kunne gøre det nemmere for de studerende at arbejde for en kortere periode i retshjælpsorganisationer, som befinder sig uden for uddannelsesbyerne.

Den Sociale Retshjælp opfordrer derfor til, at der indføres pointgivende praktikophold for relevante praktikstillinger på jurastudiet på Københavns Universitet. Dette ville gøre praktikstillingerne mere attraktive for de studerende og dermed sikre kvalificerede og erfaringsrige jurister i fremtiden.

Nyt fra vores afdelinger

Den Sociale Retshjælps Juridiske Rådgivning

Siden Den Sociale Retshjælps sidste nyhedsbrev har vi desværre måttet sige farvel til vores juridiske leder Silas Hecht i København og vores juridiske medarbejder Maria Dalgaard i Aarhus. Dette betyder, at vi på nuværende tidspunkt er på udkig efter en ny projektmedarbejder i Aarhus.

Derudover har vi netop ansøgt Civilstyrelsen om økonomisk støtte til vores selvstændige projekt DSR's Juridiske Rådgivning og herunder dinretshjaelp.dk. Der er i alt søgt om 1.158.080 kr. i 2013, og vi forventer svar fra Civilstyrelsen senest 1. maj 2013. Dette betyder også, at projektet på nuværende tidspunkt er droslet ned til et minimumsaktivitetsniveau, hvor vi dog stadig hjælper alle borgere, der henvender sig. Projektet har på nuværende tidspunkt tilknyttet en fuldtidsmedarbejder og fire frivillige medarbejdere. Dinretshjaelp.dk, som er en hjemmeside med hjælp til selvhjælp, havde sidste år 40.000 besøgende, mens vi i de første måneder af 2013 allerede har registreret ca. 30.000 besøgende.

Der er dermed ingen tvivl om, at der er et stort behov for juridiske selvhjælpsværktøjer, hvorfor vi krydser fingre for en økonomisk håndsrækning, så vi kan videreudvikle projektet til gavn for borgerne.

DSR's Juridiske Rådgivning har de seneste måneder modtaget et støt stigende antal klienthenvendelser som en reaktion på, at kommunerne landet over har sat større fokus på socialt bedrageri. Borgerne ønsker blandt andet hjælp til at få klarlagt reglerne for enlige forsørgere. Den Sociale Retshjælp, og herunder DSR's Juridiske Rådgivning, arbejder derfor på at udvikle vejledninger og information om socialt bedrageri til dinretshjaelp.dk, som kan bidrage til den enkelte borgers forståelse af begrebet socialt bedrageri.

Grundet den stigende efterspørgsel efter rådgivning i forbindelse med socialt bedrageri og den stigende aktivitet på dinretshjaelp.dk glæder vi os til at få svar fra Civilstyrelsen på, om vi kan forsætte projektet.

Det Juridiske Rådgivningsteam

Det Juridiske Rådgivningsteam er nu i gang med andet år i projektperioden, som øber over fire år. Det betyder også, at der ikke er længe til, at vi for alvor kan komme i gang med projektets opsøgende arbejde grundet en væsentlig forøgelse af tilskuddet til projektet. Af samme årsag vil vi i løbet af sommeren forberede os på at iværksætte forskellige tiltag, som skal øge klienttilgangen og videreudvikle vores samarbejdsaftaler med forskellige organisationer tilknyttet Socialpsykiatri og Udsatte Voksne i Aarhus Kommune.

I 2012 modtog projektet 30.000 kr. i paragraf 18-tilskud til frivilligt socialt arbejde fra Aarhus Kommune. Dette var et yderligere bidrag til det tilskud, vi allerede havde fået fra Social- og Integrationsministeriet. Bidraget er blevet anvendt til at understøtte og koordinere frivilliges og praktikanter indsat i Det Juridiske Rådgivningsteam. Dette har bl.a. medført, at Den Sociale Retshjælp i dag er en af de største aftagere af praktikanter fra videregående uddannelser i Aarhus Kommune. Vi har også i 2013 ansøgt om paragraf 18-tilskud, idet vi har søgt om 70.000 kr. til afholdelse af undervisning for Aarhus Kommunes bostøtter mv.

Projektet har på nuværende tidspunkt tilknyttet fire fuldtidspraktikanter og 19 frivillige Juridiske Managere eller Gældsmanagere. Vi har været så heldige at kunne beholde fem tidligere praktikanter fra efterårssemestret, der er fortsat som frivillige Gældsmanagere. Dette er noget, Den Sociale Retshjælp værdsætter, ikke mindst fordi det har været en stor hjælp i forhold til de fire nye praktikanter opstart dette semester. De har således haft stor gavn af at kunne spørge om hjælp og få gode råd og erfaringer fra tidligere praktikanter.

Det Juridiske Rådgivningsteam har på nuværende indgået samarbejdsaftaler med Center for Myndighed, Tre Ege, Østervang og Værestedet Jægergårdsgade. Medarbejderne tager med jævne mellemrum ud på rejseholdsbesøg til de forskellige boformer og væresteder, både for at lave opsøgende retshjælp og for at rådgive eksisterende klienter i projektet. Den Sociale Retshjælp har set det som en stor succes at indgå samarbejdsaftaler med disse boformer og væresteder og forventer derfor også at udvide antallet af samarbejdspartnere.

Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning

DSR's Gældsrådgivning har de seneste måneder oplevet et stigende antal klienthenvendelser fra borgere, som gerne vil have styr på deres økonomiske og gældsmæssige situation i det nye år.

Et årsskifte medfører typisk denne effekt. Dette betyder også, at der er fuldt blus på afdelingen, men heldigvis har afdelingen på nuværende tidspunkt tilknyttet 13 engagerede fuldtidspraktikanter fra Erhvervsakademiet i Aarhus og 9 frivillige Gældsmanagere samt to ledere, der virkelig får gjort en forskel. Sagsbehandlingen er til tider meget tung og omfattende, og det er derfor opløftende, når vi ser udbyttet af det store arbejde og dermed får bekræftet den enorme forskel, afdelingen gør for klienterne.

Desværre stopper vores praktikanter i midten af april, og vi lukker derfor ned for modtagelsen af trin 2- og 3-sager målrettet alle borgere under indtægtsgrænsen for fri proces frem til den 1. august 2013, da vi på nuværende tidspunkt

allerede har flere klienter, end vi vil kunne nå at afslutte inden sommerferien, hvor vi holder lukket hele juli måned, og derfor heller ikke længere forsvarligt kan følge med den enorme efterspørgsel for gældsrådgivning på især trin 3.

Derudover har projektet afsluttet sin første projektperiode fra 2009 til 2012, som Den Sociale Retshjælp anser for at have forløbet tilfredsstillende. Det betyder, at der på nuværende tidspunkt arbejdes på at få lavet en afslutningsrapport til Social- og Integrationsministeriet, hvor vi redegør for de forskellige tiltag, vi har sat i værk i de forgange år. Disse tiltag er bl.a. et samarbejde med Brabrand Boligforening, som har fokus på udsættelse og forhindring af samme. Vi er dog glade for, at vi har kunnet forsætte projektet i en ny projektperiode fra 1. januar 2013 til 30. juni 2016, hvor vi i alt har fået bevilliget 3.150.000 kr. Vi vil derfor arbejde hen imod at opretholde en ensartet og kvalificeret gældsrådgivning. Dette sker blandt andet gennem indførelsen af etiske regler, gældstrin og certificering af Gældsmanagere.

Fængselsrejseholdet

Fængselsrejseholdet har afdelinger i både Aarhus og København og rådgiver tidligere, nuværende og fremtidige indsatte. Projektet har nu påbegyndt sit andet år i projektperioden, hvor vi i perioden har indgået og opretholdt samarbejdsaftaler med forskellige fængsler og udlusningspensioner i Jylland, på Sjælland og på Fyn. På nuværende tidspunkt har vi samarbejdsaftaler med 13 fængsler og udlusningspensioner i Danmark. Vi arbejder løbende hen imod at indgå flere samarbejdsaftaler, og på nuværende tidspunkt har vi forhåbninger at indgå et nyt samarbejde med en ny udlusningspension, der vil åbne i Aalborg medio 2013.

Projektet har på nuværende tidspunkt tilknyttet 14 fuldtidspraktikanter, der desværre stopper i midten af april, 44 frivillige Juridiske Managere og Gældsmanagere samt seks lønnede medarbejdere. Vi har været utrolig glade for den store indsats, som alle vores Managere har bidraget med, da dette har muliggjort en kvalificeret og ensartet juridisk rådgivning og gældsrådgivning samt ditto rejseholdsbesøg.

Derudover har Fængselsrejseholdet indgået et samarbejde med Nyborg Statsfængsel, som skal resultere i, at Den Sociale Retshjælp tager ud i Nyborg Statsfængsel og tilbyder de indsatte, der er indsat længere end et halvt år, gældsundervisning.

Dette skal medføre, at de indsatte selv er i stand til at tage hånd om deres gældssituation, da Den Sociale Retshjælp oplever, at mange indsatte grundet sagsomkostninger har en uoverskuelig gældssituation. Vi vil på den måde give de indsatte redskaberne til hjælp til selvhjælp samtidig med, at der vil være Managere, der kan hjælpe den enkelte indsatte i den konkrete situation.

Efter en god overgang fra 2012 til 2013 er vi nu godt i gang med det nye år med nye Managere, både frivillige og praktikanter. Dette betyder også, at vi succesfuldt har implementeret juridiske rådgivningstrin, etiske regler og certificering af samtlige medarbejdere i projektet. Vi glæder os derfor til at arbejde videre i projektet og hjælpe de indsatte med deres juridiske og gældsmæssige problemstillinger.

Den bedste rådgivning skabes gennem dialog

Stine Kolby Quorning overtog den 1. marts 2013 stillingen som daglig leder af Den Sociale Retshjælp i København efter Silas Hecht. I den anledning bringer vi et portræt af den nye leder.

Opvækst og studier

Stine Quorning er født og opvokset i Jylland, hvor hun har afsluttet en sproglig studentereksamen på Viborg Katedral-skole. Efter studentereksamen flyttede hun til København for at fortsætte sit videre uddannelsesforløb på Københavns Universitet. Hun valgte dog i første omgang at udskyde universitetslivet og brugte de næste år af sit liv på at arbejde og rejse. Hun er således en af dem, der har gjort brug af de såkaldte "fjumreår" til at udforske verden.

Da Stines rejselyst efterhånden var stillet, og kontoen var tom, påbegyndte hun sin nye rejse som jurastuderende på Københavns Universitet. I sin studietid har hun været en aktiv del af studiemiljøet og har igennem flere år fungeret som studiestartsvejleder for nye studerende på studiet.

Derudover har Stine sideløbende med studiet arbejdet som stud.jur. hos Dania Advokater og derefter ved Indfødsrets-kontoret i det tidligere Integrationsministerium. Det var særligt i forbindelse med sin stilling ved Indfødsretskontoret, at Stines interesse for at arbejde med udsatte mennesker i Danmark for alvor blev vakt. Hun søgte derfor i 2009 en stilling hos Københavns Retshjælp og har været en aktiv del af deres frivillige jurister lige siden. Stine er ligeledes tilknyttet Dansk Kvindesamfund som frivillig rådgiver og står sammen med en psykolog til rådighed for borgere, der har brug for hjælp.

Derudover har Stine i forbindelse med studiet læst et semester på University of Adelaide i Australien. Efter sine eksamener udnyttede hun chancen for endnu et rejseeventyr og rejste rundt i Australien i en periode for derefter at vende tilbage til Danmark og tage sine sidste semestre.

Da Stines afsluttende eksamen nærmede sig, begyndte hun at søge faste stillinger. Ansøgningerne gav hurtig pote, og to uger inden sin sidste eksamen skrev hun kontrakt med en privat gældsvirksomhed med stillingsbetegnelsen projektleder/jurist.

Hendes store ønske om at kombinere personlige mærkesager med karrieren lå dog stadig højt på ønskelisten, og det var derfor ikke svært at skrive den motiverede del af ansøgningen, da hun fandt opslaget til stillingen som daglig leder af Den Sociale Retshjælp i København. Hendes entusiasme brændte heldigvis igennem til samtalen, og hun kan nu med stor glæde tage del i arbejdet hos Den Sociale Retshjælp i København.

Forventninger til fremtiden i Den Sociale Retshjælp

Det har for Stine været en afgørende faktor, at hendes interesser og personlige mærkesager har kunnet kombineres med karrieren. Hun har været vidne til et utal af tilfælde, hvor udsatte borgere på den ene eller anden måde er blevet fanget i systemet eller ikke har haft det nødvendige overskud til at tage hånd om deres situation. Stine er efter eget udsagn så heldig at være i besiddelse af ekstra ressourcer, både uddannelsesmæssigt og socialt, og ønsker derfor at stå til rådighed for dem, der har brug for en hånd til at guide dem i den rigtige retning.

Hun brænder for at være en del af videreudviklingen af de projekter og arbejdsopgaver, Den Sociale Retshjælp står over for, og hun finder stor inspiration i at arbejde sammen med ildsjæle, der har samme ambitioner. Derudover finder hun det særligt interessant at skulle kombinere juraen med ledelsesopgaver. For Stine er det en spændende udfordring at være foregangsmand i det projekt, det er at skabe et velfungerende kontor bemandet af unge frivillige og praktikanter.

Som beskrevet ovenfor er Stines forventninger til jobbet store. Først og fremmest forventer hun, at hun i samspillet med kollegerne vil kunne gøre en afgørende forskel for de rådsøgende. Derudover ser hun jobbet som en enestående mulighed for at opnå et større kendskab til samspillet mellem relevante myndigheder og den enkelte borger. Denne viden ser hun som essentiel i forståelsen af, hvorfor så mange borgere fortsat falder igennem det, vi kalder velfærdssystemet, og hvor det er nødvendigt at gøre en indsats for at afhjælpe dette.

Kvalificeret rådgivning

Arbejdet i Den Sociale Retshjælp er underlagt et ufravigeligt værdisæt, som Stine er stolt af at skulle arbejde efter. Grundpillen i rådgivningen er respekt for det enkelte menneske og forståelse for den konkrete situation, borgeren står i. Mange borgere er gennem årene blevet kastet rundt i systemet og har skullet forholde sig til et utal af forskellige mennesker fra diverse myndigheder. Disse borgere har ofte mistet al tiltro til det system, de burde være i dialog med, og ser i stedet myndigheder som usamarbejdsvillige fjender, der ikke vil dem noget godt.

Ved at være i dialog med klienten og skabe den nødvendige tiltro og respekt finder man løsninger, som klienten selv har været med til at skabe og dermed har større incitament til at efterleve.

Stine ser det endvidere som en vigtig faktor, at vi i Den Sociale Retshjælp viser vores klienter, at vi ikke svigter dem, når en given sag synes uløselig, men derimod fortsætter, indtil alle mulige og umulige veje er afprøvet.

Efter Stines mening er den bedste form for rådgivning skabt gennem dialog mellem mennesker, der har et fælles ønske om at nå frem til det bedste resultat. Stine befinder sig derfor godt med at skulle arbejde efter Den Sociale Retshjælps værdier og mener, at vi herigennem yder kvalificeret og løsningsorienteret rådgivning, der skaber størst mulig værdi for klienterne.

Afsluttende bemærkninger

Stines ønsker for fremtiden er først og fremmest at være med til at opretholde det høje niveau af arbejdet i Den Sociale Retshjælp. Derudover ønsker hun at medvirke til, at organisationen fremstår så synligt som muligt for dermed at være med til at sikre, at Den Sociale Retshjælp fortsat kan eksistere og yde optimal rådgivning for den relevante målgruppe. Som afsluttende bemærkning understreger Stine, hvor meget hun beundrer Den Sociale Retshjælp som organisation, og ikke mindst organisationens formand. Stine er derfor stolt af at kunne tage del i arbejdet og glæder sig til at bidrage med sin viden og sine kompetencer.

Lundtoftegade: Alle skal kunne komme herved

Opsøgende projekter skaber synlighed omkring borgernes muligheder for retshjælp eller gældsrådgivning. For mange borgere kan det at kontakte en retshjælp eller gældsrådgiver virke voldsomt. De kan ofte føle, at de ikke er berettiget til at henvende sig, da deres problemer ikke er store nok.

Den Sociale Retshjælp startede i februar 2013 et opsøgende projekt i Lundtoftegade på Nørrebro, hvor vi har været så heldige at kunne dele lokale med jobcenteret, der ligger i AKB's administrationskontor i Lundtoftegade. Vi håber, at denne synlighed får potentielle klienter til at føle sig trygge ved at opsøge rådgivningen.

Tryghed er et centralt element i opsøgende projekter. For at skabe tryghed omkring Lundtoftegadeprojektet har Den Sociale Retshjælp valgt, at det er de samme medarbejdere, som yder rådgivning hver uge. Ida Skov, Juridisk Manager ved Den Sociale Retshjælp i København, er en af disse medarbejdere. Ud over Ida Skov er tre andre med forskellige uddannelsesmæssige baggrunde fast tilknyttet projektet. Det er betryggende for de beboere, der har længerevarende juridiske problemer, at deres rådgiver kender deres sag.

Lundtoftegadeprojektets medarbejdere forsøger samtidig at skabe synlighed omkring sig selv. To af medarbejderne er allerede aktive i forskellige aktiviteter i området, og de håber, at deres tilstedeværelse gør det nemmere for beboerne at henvende sig. Samtidigt forsøger de frivillige at synliggøre, hvem de er.

Nogle beboere har en række forestillinger om rådgivere, som hindrer, at de gør brug af tilbuddet. Ida Skov har fx oplevet, at en beboer, som ventede foran lokalet, blev chokeret over at se, at hun var tilknyttet Lundtoftegadeprojektet. Beboeren havde haft en forestilling om, at jurister var tørre, gamle mænd "med briller ude på næsen".

Ud over at skabe tryghed om projektet er Den Sociale Retshjælp også bevidst om at skabe tillid mellem beboerne og medarbejderne. Ifølge Ida Skov er det "så personligt at skulle indrømme, at man har økonomiske eller juridiske problemer. Tit vil man ikke have, at ens nabo skal vide, hvordan det står til. Derfor tror jeg, at det er vigtigt, at borgerne ved, at vi har tavshedspligt, og at de godt kan komme ned og fortælle os deres problemer og se, at vi rent faktisk kan hjælpe dem."

Lundtoftegadeprojektet er ikke rettet mod bestemte grupper blandt beboerne, men kan supplere Den Sociale Retshjælps arbejde ved at give plads til de små problemer, som stadig kan virke uoverskuelige for den enkelte. Ifølge Ida Skov kan Lundtoftegadeprojektet være mere tilgængeligt for de beboere, som har små spørgsmål, men som ikke har lyst til at gå hele vejen til Den Sociale Retshjælps kontor i København. Hun håber, at beboerne lærer, at de lige kan gå ned i projektets lokaler og spørge om deres problemer i stedet for at gå og gruble over dem.

Christian Olesen

Når andre bliver vigtigere end dig selv

Vi er en del af et fællesskab og har derfor også en forpligtelse til at hjælpe mennesker, der har særligt kritiske udfordringer. Dette budskab følger Den Sociale Retshjælps medarbejdere. Og det sker både kvalificeret og engageret, lyder vurderingen fra Christian Olesen, som derfor har valgt at træde ind i Den Sociale Retshjælps repræsentantskab.

"Uanset hvor jeg møder Den Sociale Retshjælp, så summer det af aktivitet og drive. Den Sociale retshjælp er en af de organisationer, som når målene og virkelig gør en konkret forskel for dem, de hjælper. Det fortjener opbakning, anerkendelse og hjælp," lyder det fra Christian Olesen.

Forandring er mulig

Til hverdag slår Christian Olesen sine folder i København, hvor han er partner i kommunikationsvirksomheden Rostra Kommunikation & Research. Her arbejder han som specialist i PR, kommunikation og politisk rådgivning. Kunderne er organisationer, myndigheder og virksomheder, som har behov for en PR-, kommunikations- eller lobbyindsats. Målet kan være at påvirke en lovgivning eller at bruge kommunikation til at skabe kendskab og ændre viden, holdninger eller handlinger hos bestemte målgrupper.

Tegnebogen skal ikke bestemme

"Den Sociale Retshjælp har formået at formulere nogle vigtige mål og rammer for alle medarbejdere og frivillige. Og med en stor social bevidsthed formår organisationen at hjælpe helt utroligt mange mennesker med både gældsproblemer og retshjælp", udtrykker Christian.

Han vil gerne bidrage i Den Sociale Retshjælp med erfaring og sparring i forhold til de fagområder, han beskæftiger sig med i hverdagen: "Vi kan alle sammen blive bragt i situationer, hvor vi har behov for professionel hjælp. Men hjælpen bør ikke være defineret af vores økonomiske muligheder. Den frivillige rådgivning, som Den Sociale Retshjælp tilbyder, er både dedikeret og kvalificeret, og det vil jeg gerne bakke op om", fortæller Christian.

Frivillighed på fremmarch

Han har gennem årene arbejdet for mange forskellige organisationer, som primært er båret af frivillig arbejdskraft. Som kommunikationsrådgiver har han bl.a. hjulpet det daværende Socialministerium med at udvikle kampagner for at få os til at lave frivilligt socialt arbejde.

"Jeg tror, at der gradvist er vokset en bevidsthed frem om, at vi som enkeltpersoner mere aktivt skal tage et ansvar for fællesskabet, fordi de formelle institutioner ikke altid kan løfte alle opgaver for os," lyder meldingen fra Christian Olesen.

Stærkere netværk og bedre retshjælp

For at styrke retshjælpsarbejdet i Danmark er foreningen Retshjælpsnetværket netop blevet stiftet

I erkendelse af at et tættere samarbejde mellem retshjælpsorganisationerne er nødvendigt for at udvikle retshjælpen til gavn for borgere i hele landet, gik en række retshjælpsorganisationer sammen om at stifte en ny forening. Denne nye forening er kulminationen på en række indledende netværksmøder, som er blevet afholdt i henholdsvis København og Aarhus. Ideen om et netværk af retshjælpsorganisationer er som sådan ikke ny, idet der har i tidens løb været tilløb til et sådan samarbejde flere gange. I 2012 gik en række retshjælpe dog sammen igen med det formål at stable et mere stabilt og stærkere netværk på benene. Stiftelsen af den nye forening er dette arbejdes foreløbige højdepunkt.

Et samarbejde mellem retshjælpsorganisationerne

Formålet med netværket er at udvikle retshjælpen i Danmark igennem tættere samarbejde, vidensdeling, erfaringsudveksling og en bedre henvisning mellem de forskellige retshjælpstilbud. Retshjælpsorganisationerne er i dag meget forskellige og har hver deres ekspertiseområder, forskellige ressourcer og forskellige erfaringer, hvilket gør, at vi med stor fordel vil kunne lære en masse af hinanden, hvis vi altså tør rykke tættere sammen og udnytte hinandens styrker.

Målet er dog ikke nået med denne nye forening, der kun er et lille skridt på vejen imod et stærkere netværk og en bedre retshjælp i Danmark, men de første små skridt er som oftest lige så vigtige for målet som de store beslutninger, der forhåbentligt vil præge netværket fremover.

Stiftelsen af Retshjælpsnetværket er derfor en glædelig nyhed for retshjælpsarbejdet i Danmark og en markering af, at der er vilje til at udvikle og forbedre de i forvejen mange gode tilbud for retshjælp, der findes rundt om i landet. Målet for netværket er endvidere at få så mange retshjælpsorganisationer eller organisationer, der yder juridisk rådgivning, som muligt med i netværket.

Den Sociale Retshjælp var blandt initiativtagerne til netværket og deltog i den stiftende generalforsamling lørdag d. 9. marts. Den Sociale Retshjælp er sammen med de andre retshjælpsorganisationer i netværket klar til at gå forrest i kampen for et stærkt netværk, som vil styrke retshjælpen i Danmark og være til gavn for borgere i det ganske land.

Fremtiden

Den Sociale Retshjælp har fået fornøjelsen af, at arrangere næste møde i netværket, som bliver lørdag d. 8 juni i Aarhus. Det bliver et endagsarrangement, hvor vi håber at se både kendte og nye ansigter i netværket. Vi vil forsøge at stable et program på benene, som tilgodeser alles interesse og der vil både være faglige oplæg udefra, intern vidensdeling i netværket, samt sociale aktiviteter.

Deltagere ved sidste møde omhandlende stiftelse af Retshjælpsnetværket:

Silkeborg Retshjælp
Retshjælpen RUSK
Gadejuristen
Esbjerg Retshjælp
SR Bistand
Studenterrådets Retshjælp ved Aarhus Universitet
Den Sociale Retshjælp

Vi gør opmærksom på, at der ikke er tale om en udtømmende liste over medlemmerne af Retshjælpsnetværket, men kun et udvalg af deltagerne ved det seneste netværksmøde.

Redaktører:
Betina Kilstrand
Maria Hedemark
Sacha Kondrup
Signe Lyshøj
Sune Sindberg

Grafiker:
Mikkel Kristensen

Udgivet af:
Den Sociale Retshjælp
A. Hertzums Vej 2
8000 Aarhus C
CVR: 30403258

Eventuelle henvendelser rettes til
innovation@socialeretshjaelp.dk
Tlf.: 70 22 93 30